

Nødplan for det danske gastransmissionssystem 2016

1. Indledning

Denne nødplan er udarbejdet af Energistyrelsen i samarbejde med Energinet.dk som følge af de vurderinger, som er fremkommet i foråret 2014. Nedenstående nødplan erstatter den hidtil gældende nødplan (af 30. november 2012). Den samlede nødplan omfatter denne overordnede myndighedsdel samt nødplan udarbejdet af Energinet.dk, som indgår som bilag til nødplanen.

2. Baggrund

Artikel 4 i *Europa Parlamentets og Rådets forordning nr. 994/2010 af 20. oktober 2010 om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden* ("forordningen") angiver:

"Hver enkelt medlemsstats kompetente myndighed opstiller, jf. dog stk. 3, på nationalt plan efter høring af naturgasvirksomhederne, de relevante organisationer, som repræsenterer private og industrielle gaskunders interesser, og den nationale regulerende myndighed, for så vidt denne ikke er den kompetente myndighed:

- en forebyggende handlingsplan med foranstaltninger, som er nødvendige for at afbøde de konstaterede risici i overensstemmelse med de risikovurderinger, der er foretaget i henhold til artikel 9, og
- en nødplan med foranstaltninger, som skal træffes for at eliminere eller afbøde konsekvenserne af en afbrydelse af gasforsyningen i overensstemmelse med artikel 10."

Den kompetente myndighed i Danmark er Energistyrelsen. Energistyrelsen er samtidig den sektoransvarlige myndighed i henhold til beredskabslovens § 24. Energistyrelsen udøver disse beføjelser på vegne af klima-, energi- og bygningsministeren. Energistyrelsen har overdraget ansvaret for specifikke elementer til Energinet.dk.

Energinet.dk varetager de operative opgaver i forbindelse med nødplanen. Energinet.dk varetager samtidig de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende hele naturgassektorens beredskab i henhold til naturgasforsyningslovens § 15a og den tilknyttede bekendtgørelse nr. 1025 af 21. august 2007 om beredskab for naturgassektoren (BEK 1025) samt § 2 i bekendtgørelse nr. 962 af 27. september 2012 om varetagelse af naturgasforsyningsikkerheden.

Sammen med udarbejdelse af nødplanen for 2012/13 udarbejdede Energinet.dk en forebyggende handlingsplan. Denne handlingsplan er beskrevet af Energinet.dk i et særskilt dokument. Den nu foretagne revision ændrer ikke dette dokument.

Den nu foreliggende samlede nødplan for 2014 erstatter nødplanen for 2012/13 (af 30. november 2012). Den reviderede nødplan vedtages i henhold til forordningen efter konsultation med de kompetente myndigheder i Sverige og Tyskland. Nødplanen offentliggøres og anmeldes til EU-Kommissionen.

Den reviderede nødplan for 2014er skelner mellem:

- situationer på nationalt niveau efter forordningens artikel 4 og 10;
- en nødsituation på EU- eller regionalt niveau efter forordningens artikel 11.

3. Opgavefordeling om beredskab for naturgassektoren i Danmark

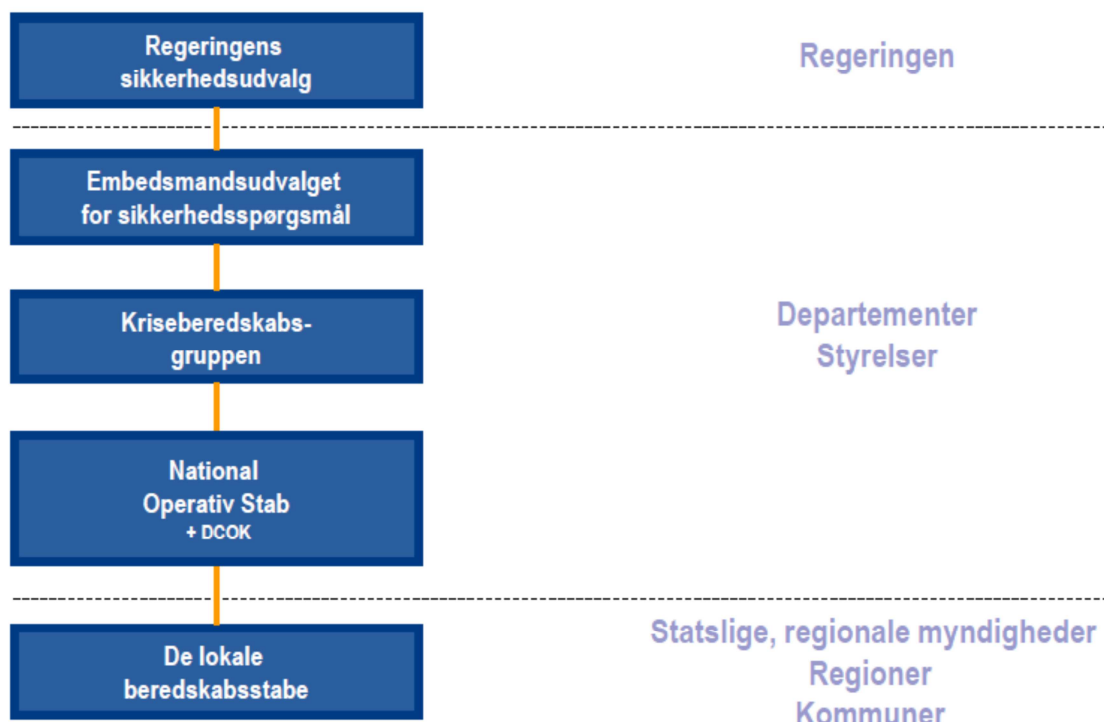
3.1. Den nationale beredskabsplan

Opgavefordelingen om håndtering af krisesituationer om naturgasforsyning til det danske samfund følger af naturgasforsyningslovens § 15a, den tilknyttede bekendtgørelse nr. 1025 af 21. august 2007 om beredskab for naturgassektoren (BEK 1025) samt bekendtgørelse nr. 962 af 27.

september 2012 om varetagelse af naturgasforsyningsikkerheden. Naturgassektorens beredskab er en del af energiområdets beredskab, der er et sektorberedskab i den nationale beredskabsplan.

Forordningens regler om håndtering af krisesituationer på naturgasområdet er en del af de regelsæt, som gælder for krisehåndtering i Danmark. Et centralt element er den nationale beredskabsplan og dennes organisering af myndighedernes håndtering af krisesituationer.

I den nationale beredskabsplan indgår dels den Nationale Operative Stab (NOST) og dels de lokale beredskabsstabe i hver politikreds. NOST kan indkaldes i situationer, hvor der er behov for en overordnet koordinering. Energistyrelsen deltager i NOST og kan anmode Energinet.dk og andre parter om at bistå i dette arbejde. De lokale beredskabsstabe i de enkelte politikredse kan ligeledes indkaldes efter behov og sammensættes situationsbestemt. Energinet.dk repræsenterer gassektoren i de lokale stabe og kan herved være repræsenteret af distributionsvirksomhederne.

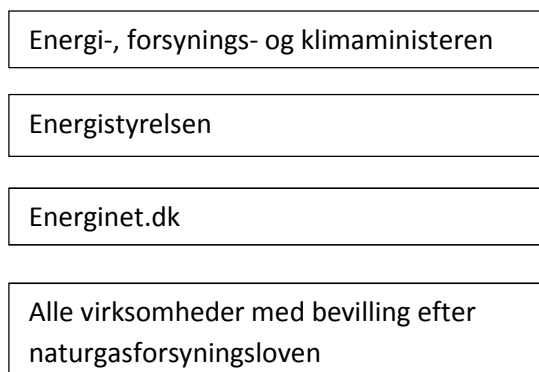

3.2. Energiområdet

Energistyrelsen er den sektoransvarlige myndighed for beredskab på energiområdet og samtidig den kompetente myndighed efter forordningen. Energistyrelsen varetager alle myndighedsopgaver om forordningen og om beredskab på naturgasområdet. Energistyrelsen varetager således forholdet til relevante myndigheder og koordinerer i krisesituationer den overordnede kommunikation til medier og offentlighed om principielle forhold.

Energistyrelsen har samtidig ansvaret for at fastsætte, udvikle og ajourføre regler, procedurer m.m. om beredskab for de enkelte energisektorer. Det er også Energistyrelsens opgave at koordinere dette beredskab mellem energisektorer og i forhold til andre myndigheder, herunder de centrale beredskabsmyndigheder (Beredskabsstyrelsen, Rigspolitiet, PET, Forsvaret, Center for Cybersikkerhed m.fl.).

Inden for naturgassektoren skal Energinet.dk og alle bevillingspligtige virksomheder foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for egen virksomhed for at sikre naturgasforsyningen i beredskabssituationer. Endvidere skal Energinet.dk varetage de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende hele naturgassektorens beredskab. Organiseringen fremgår af nedenstående .

3.3. Energistyrelsen

Energi- forsynings- og klimaministeren har efter beredskabslovens § 24 ansvaret for den civile sektors beredskab på energiområdet. Opgaverne varetages af Energistyrelsen på ministerens vegne.

I en krisesituation etablerer Energistyrelsen, om nødvendigt, sin egen krisestab for at koordinere med de enkelte energisektorer og med centrale aktører på energiområdet, herunder Energinet.dk hvad angår naturgassektoren. I krisehåndteringen indgår, at Energistyrelsen vil koordinere den overordnede kommunikation til medier og offentlighed om principielle forhold. Energistyrelsens krisestab kan etableres med kort varsel både i og uden for normal arbejdstid og sammensættes situationsbestemt. Krisestaben etableres, hvis det vurderes nødvendigt, og alternativt kan Energistyrelsen håndtere situationen med en mindre indsats.

Energistyrelsen og Energinet.dk orienterer gensidigt om relevante kontaktdata, så det sikres, at kontakt kan foretages når som helst (24/7) i en kritisk situation.

Energistyrelsen deltager i den Nationale Operative Stab (NOST) og i Det Centrale Operative Kommunikationsberedskab (DCOK), der - samordnet med arbejdet i NOST - koordinerer myndighedernes information til medier, befolkning m.fl. i en krisesituation.

I krisesituationer fremsender og modtager Energistyrelsen informationer til/fra beredskabsaktører på energiområdet om situationen samt dennes håndtering og prioritering. Et centralt element er at bidrage til udarbejdelsen i NOST af det løbende opdaterede situationsbillede på nationalt niveau samt Energistyrelsens egen udarbejdelse af et situationsbillede for energiområdet.

Energistyrelsen kan i en krisesituation pålægge Energinet.dk og øvrige virksomheder at ændre deres foranstaltninger for at sikre en hurtig, koordineret og prioriteret krisehåndtering, herunder gennemførelse af myndighedernes beslutninger i den nationale krisehåndtering.

3.4. Energinet.dk

Energinet.dk skal i henhold til naturgasforsyningslovens § 12 som transmissionselskab ”varetagelse af forsyningssikkerheden i Danmark” samt § 15 a: ”Selskaber, der er bevillingspligtige efter § 10, samt Energinet.dk og denne virksomheds helejede datterselskaber, der varetager naturgasforsyningsvirksomhed i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet.dk skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre naturgasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer.”

I bekendtgørelse om varetagelse af forsyningssikkerheden § 2, er der endvidere anført, at Energinet.dk ”varetager de overordnede planlægningsmæssige og operative opgaver i forbindelse med varetagelsen af naturgasforsyningssikkerheden efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningssikkerheden.”

Efter BEK 1025 har Energinet.dk ansvaret for de overordnede, koordinerende beredskabsopgaver inden for naturgassektoren, både planlægningsmæssigt og operativt. Energinet.dk varetager også de operative opgaver i forbindelse med nødplaner efter forordningen, herunder opgaver som af operativt hensyn skal foretages umiddelbart og derfor ikke kan afvente myndighedernes behandling.

Energinet.dk har således ansvaret for at koordinere sektorens håndtering af en krisesituation i overensstemmelse med myndighedernes beslutninger herom

Energinet.dk kan i en krisesituation pålægge sektorens virksomheder at ændre deres foranstaltninger for at sikre en hurtig, koordineret og prioriteret krisehåndtering, herunder gennemførelse af myndighedernes beslutninger i den nationale krisehåndtering.

4. Beslutning om kriseniveauer

4.1. Kriseniveauer efter forordningen

Forordningens artikel 10 (3) indeholder følgende kriseniveauer:

- a. *Tidligt varslingsniveau (early warning)*: Etableres når der foreligger konkrete, alvorlige og pålidelige oplysninger om, at der kan indtræffe en hændelse, som formodentlig vil resultere i en betydeligt forringet forsyningssituation og formodentlig vil føre til, at alarm- eller nødsituationsniveauet vil blive udløst.
- b. *Alarmniveau (alert)*: Etableres når en afbrydelse af forsyningerne eller en usædvanlig høj gas efterspørgsel forekommer, som vil resultere i en betydeligt forringet forsyningssituation, men markedet er stadig i stand til at håndtere denne afbrydelse eller efterspørgsel uden at bruge ikke-markedsbaserede foranstaltninger.
- c. *Nødsituationsniveau (emergency)*: Etableres i tilfælde af en usædvanlig høj gas efterspørgsel eller en betydelig afbrydelse af forsyningen eller anden betydelig forringelse af forsyningssituationen og i tilfælde af, at alle relevante markedsforanstaltninger er blevet gennemført, men at gasforsyningen er utilstrækkelig til at opfylde den resterende gas efterspørgsel, således at ikke-markedsbaserede foranstaltninger også skal indføres navnlig med henblik på at sikre forsyninger til beskyttede kunder efter forordningens artikel 8.

4.2 EU/regional krise

EU-Kommissionen træffer efter forordningens artikel 11 (1) beslutning om at erklære *nødsituationsniveau* på EU- eller regionalt niveau. Når Energistyrelsen har modtaget underretning om Kommissionens erklæring, meddeles dette til Energinet.dk og andre relevante myndigheder.

Energinet.dk træffer beslutning om, hvordan situationen operationelt skal håndteres, herunder om eventuel afbrydelse af ikke-beskyttede forbrugere.

Fra dansk side vil det i videst muligt omfang undlades at hindre eller gribe ind i det indre gasmarked, herunder den centrale grænseoverskridende infrastruktur. Der vil ikke ske begrænsninger af gasstrømmene til markedet eller den grænseoverskridende infrastruktur ved en erklæret EU-nødforsyningssituation. Ved en national erklæret nødforsyningssituation vil der kunne ske begrænsninger i gasstrømme til markedet og grænseoverskridende infrastruktur for at sikre forsyningen af beskyttede kunder.

Ved en erklæret nødforsyning på EU- eller regional niveau vil forpligtelsen til at sikre nødforsyning til de danske beskyttede gaskunder blive reduceret fra 60 dage til 30 dage.

4.3 National krise

Ved national krise træffer Energinet.dk beslutning om kriseniveau. Energistyrelsen underrettes omgående herom med oplysninger om hændelsens karakter og betydning for forsyningssituationen.

Energistyrelsen kan som kompetent myndighed ændre kriseniveauet, og Energistyrelsen kan i en krisesituation pålægge Energinet.dk og øvrige virksomheder at ændre deres foranstaltninger for at sikre en hurtig, koordineret og prioriteret krisehåndtering, herunder gennemførelse af myndighedernes beslutninger i den nationale krisehåndtering.

Beslutning om afbrydelse af ikke-beskyttede forbrugere i Danmark ved en erklæret nødforsyning træffes af Energinet.dk.

4.4. Underretning af EU-Kommissionen samt Tyskland og Sverige om kriseniveauer

Energistyrelsen underretter i alle tilfælde EU-Kommissionen om etablering og ophør af et kriseniveau i overensstemmelse med forordningens artikel 10 (5). Energistyrelsen underretter ligeledes myndighederne i Sverige og Tyskland. Tilsvarende underretter Energinet.dk den svenske og tyske TSO om situationen.

4.5. Information om kriseniveau

Ved alle kriseniveauer foretager Energinet.dk udmeldingen heraf til markedsaktører, gaskunder og andre relevante parter og information til alle parter, som er relevante for de operative opgaver, herunder tilstødende systemer, virksomheder m.fl.

I tilfælde af en dansk og en EU/regional *nødsituation* forestår og koordinerer Energistyrelsen den overordnede mediehåndtering og orienteringen af andre myndigheder.

4.6 Forholdet til Sverige og Tyskland under en krise

I tilfælde af at der er udmeldt et kriseniveau efter afsnit 4.2, 4.3 og 4.5 holder Energistyrelsen løbende kontakt med de svenske og tyske myndigheder om situationen. Tilsvarende holder Energinet.dk løbende kontakt med den svenske og tyske TSO om de operative forhold.

5. Eventuel afbrydelse af ikke-beskyttede og beskyttede gaskunder

Dette afsnit har kun relevans i tilfælde af, at der er udmeldt *nødsituation*.

5.1. Generelt

De danske ikke-beskyttede naturgaskunder afbrydes kun i tilfælde af en dansk eller en EU/regional *nødsituation*, hvis det i den konkrete situation vurderes at være nødvendigt for at sikre forsyningen af de danske beskyttede gaskunder i 60 dage i en national nødsituation og eventuelt 30 dage i en EU/regional nødsituation.

Afgørende er således vurderingen af, om det for at sikre denne forsyning af de danske beskyttede gaskunder, er nødvendigt at afbryde de danske ikke-beskyttede gaskunder, helt eller delvist.

Afhængigt af situationens udvikling og varighed kan det efter 60 henholdsvis 30 dage blive nødvendigt også at afbryde beskyttede gaskunder, helt eller delvist.

5.2 Beslutning om eventuel afbrydelse af gaskunder

Beslutning om hel eller delvis afbrydelse af ikke-beskyttede eller beskyttede gaskunder og omfanget af en sådan afbrydelse træffes af Energinet.dk's på baggrund af vurdering af situationen og dens muligheder for forsyning af gasmarkedet, herunder afbrydelsens omfang, varighed m.v. Vurderingen fremsendes af Energinet.dk skriftligt til Energistyrelsen med henblik på styrelsens koordinering med andre myndigheder.

Vurderingen af situationen skal baseres på metode, forudsætninger og forhold, som er beskrevet i nødplanens operative del, udarbejdet af Energinet.dk.

Energinet.dk's beslutning om eventuel afbrydelse af gaskunder skal baseres på følgende hensyn:

- Væsentligt er, om der er erklæret *nødsituation* på nationalt niveau, eller om EU-Kommissionen har erklæret *nødsituation* på EU/regionalt niveau.
- Krisesituationens forventede varighed og mulighederne for, at situationen fremadrettet udvikles både i positiv og negativ retning.
- Mulighederne for at forsyne de danske og svenske beskyttede gaskunder i mindst 60 dage eller eventuelt 30 dage.
- Mulighederne for derudover at forsyne de ikke-beskyttede gaskunder.
- Mulighederne for at reducere konsekvenserne af eventuelle afbrydelser, dels de direkte konsekvenser for de berørte gaskunder og dels de indirekte konsekvenser for samfundet ud fra overordnede samfundsmæssige hensyn.
- Mulighederne for at konkrete gaskunder gennem midlertidigt skift af deres forbrug fra gas til anden energiform kan opretholde centrale dele af deres virksomhed ved et reduceret gasforbrug.
- Mulighederne for gennem oplysning, kampagner, opfordringer m.v. til gasmarkedet kan medvirke til en midlertidig reduktion af det danske gasforbrug.

5.3 Meddelelse om eventuel afbrydelse af gaskunder

I tilfælde af at det er nødvendigt at beslutte en hel eller delvis afbrydelse af ikke-beskyttede eller beskyttede gaskunder forestår og koordinerer Energistyrelsen den overordnede mediehåndtering og orienteringen af andre myndigheder, medier m.fl. og sikrer koordinering med andre myndigheders kommunikation, herunder den Nationale Operative Stab (NOST) og Det Centrale Operative Kommunikationsberedskab (DCOK).

Energinet.dk foretager kommunikationen herom til gasmarkedets aktører og berørte gaskunder.

5.4 Operative forhold om eventuel afbrydelse

Energinet.dk varetager de operative forhold om en eventuel afbrydelse af naturgaskunder og underretter løbende Energistyrelsen om situationens udvikling.

6. Samarbejde om situationens udvikling

I en situation, hvor der er fastsat et kriseniveau efter afsnit 4.1, holder Energistyrelsen og Energinet.dk tæt kontakt. Efter behov afholdes der løbende møder mellem parterne til drøftelse af situationen og dennes udvikling samt andre forhold af relevans, f.eks. kommunikationsforhold.

Energinet.dk orienterer løbende Energistyrelsen om relevante forhold, yder faglig rådgivning og fremsender indstillinger om de forhold, hvor der af myndighederne skal træffes overordnede beslutninger.